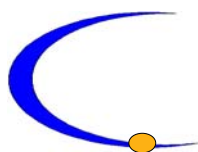

Ruházat és bőripar

Holczer Gábor

**A szakmaszerkezeti változásokat
meghatározó
tényezők**

2007

Tartalomjegyzék

Ruházat és bőripar	3
Az ágazat tevékenységszerkezete	6
Textilruházat gyártás:	8
Technológiák változása	11
Munkakörök, szakmák tartalma és változása	13
Irodai, ügyviteli foglalkozások	13
Szabó, varrónő, modellkészítő	14
Lábbeli gyártás	15
Munkakörök, szakmák tartalma és változása	19
A termelésirányító:	19
Szabász:	20
Az ágazat területi jellemzői	21
Összefoglalás, a munkakörök, szakmák jelene, jövője	26

Ruházat és bőripar

2005-ben a ruházat és bőripar -a hazai telephelyek számának 0,8%-ának megfelelő- mintegy 6 ezer szervezeti egysége, a hazai foglalkoztatottak 1,8%-át reprezentáló 73 ezer alkalmazottat, illetve önfoglalkoztató vállalkozót foglalkoztatott.

Az ágazatcsoport foglalkoztatottainak több mint harmada (38%) közép- és több mint ötöde (21,3%) nagyvállalati méretkategóriába tartozó telephelyeken dolgozott.

Habár a 9 és kevesebb főt foglalkoztató telephelyek az ágazatcsoport szervezeti egységeinek 80%-át számlálják, súlyuk foglalkoztatási szempontból nem meghatározó, csupán minden 8-dik ágazati munkavállaló áll a mikro vállalkozásoknál alkalmazásban. A fennmaradó 28%-ot kitevő több mint 20 ezer foglalkoztatott kisvállalati méretkategóriába tartozó 10-49 fős telephelyeken dolgozik.

A ruházat és bőripar ágazatcsoport, valamint az összes magyarországi telephely aránya és száma vállalati méretkategóriánként

	9 és kevesebb fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 249 fő	250 fő és felette	Összesen (%)	Összesen (fő)
Ruházat és bőripar (%)	80,1	8,9	6,3	4,2	0,5	100	6 102
Ruházat és bőripar (db.)	4 887	544	382	256	33	100	6 102
Összes magyarországi telephely (db.)	759 491	25 576	13 974	8 001	1 293	100	808 335
Összes magyarországi telephely (%)	94,0	3,2	1,7	1,0	0,2	100	808 335

A ruházat és bőripar ágazatcsoport, valamint az összes magyarországi foglalkoztatott aránya és száma vállalati méretkategóriánként

	9 és kevesebb fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 249 fő	250 fő és felette	Összesen (%)	Összesen
Ruházat és bőripar (%)	12,6	10,1	18,0	38,0	21,3	100	73 088
Ruházat és bőripar (fő)	9 222	7 381	13 179	27 772	15 534	100	73 088
Összes magyarországi foglalkoztatott (fő)	1 386 468	369 176	478 224	817 825	911 286	100	3 962 978
Összes magyarországi foglalkoztatott (%)	35,0	9,3	12,1	20,6	23,0	100,0	3 962 978

Foglalkozási-szakmaszerkezeti előrejelzés 2015-re

A szakmaszerkezeti változásokat meghatározó tényezők Ruházat és bőripar

A ruha- és cipőipar telephelyeinek száma alágazonként a telephelyi foglalkoztatottak létszáma szerint																
	1 fő	2 fő	3 - 4 fő	5 - 9 fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 99 fő	100 - 149 fő	150 - 199 fő	200 - 249 fő	250 - 299 fő	300 - 499 fő	500 - 999 fő	1000 - 1999 fő	Összesen	
Bőrruházat gyártása	24	14	11	18	8	5	4	2	1						87	1,4
Textilruházat gyártása	2 541	649	488	368	434	294	113	35	16	20	4	18	3	1	4 984	81,7
Szörmekikészítés, szörmecikk gyártása	104	18	15	10	3	2									152	2,5
Bőrlikészítés	5	3	2	4	3	1	2								20	0,3
Táskafélék, szíjzat gyártása	193	45	30	28	35	18	6	1	3	1		3			363	5,9
Lábbeligyártás	189	41	36	51	61	62	30	13	7	2		2	2		496	8,1
összesen	3 056	770	582	479	544	382	155	51	27	23	4	23	5	1	6 102	100

A ruha- és cipőipar telephelyeinek megoszlása alágazonként a telephelyi foglalkoztatottak létszáma szerint																
	1 fő	2 fő	3 - 4 fő	5 - 9 fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 99 fő	100 - 149 fő	150 - 199 fő	200 - 249 fő	250 - 299 fő	300 - 499 fő	500 - 999 fő	1000 - 1999 fő	Összesen	
Bőrruházat gyártása	27,6	16,1	12,6	20,7	9,2	5,7	4,6	2,3	1,1						100	87
Textilruházat gyártása	51,0	13,0	9,8	7,4	8,7	5,9	2,3	0,7	0,3	0,4	0,1	0,4	0,1	0,0	100	4 984
Szörmekikészítés, szörmecikk gyártása	68,4	11,8	9,9	6,6	2,0	1,3									100	152
Bőrlikészítés	25,0	15,0	10,0	20,0	15,0	5,0	10,0								100	20
Táskafélék, szíjzat gyártása	53,2	12,4	8,3	7,7	9,6	5,0	1,7	0,3	0,8	0,3		0,8			100	363
Lábbeligyártás	38,1	8,3	7,3	10,3	12,3	12,5	6,0	2,6	1,4	0,4		0,4	0,4		100	496
összesen	50,1	12,6	9,5	7,8	8,9	6,3	2,5	0,8	0,4	0,4	0,1	0,4	0,1	0,0	100	6 102

Foglalkozási-szakmaszerkezeti előrejelzés 2015-re

A szakmaszerkezeti változásokat meghatározó tényezők Ruházat és bőripar

A ruha- és cipőiparban foglalkoztatottak száma alágazonként a telephelyi foglalkoztatottak létszáma szerint															
	1 fő	2 fő	3 - 4 fő	5 - 9 fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 99 fő	100 - 149 fő	150 - 199 fő	200 - 249 fő	250 - 299 fő	300 - 499 fő	500 - 999 fő	1000 - 1999 fő	Összesen
Bőrruházat gyártása	18	28	39	126	102	173	298	249	175	,	,	,	,	,	1 207
Textilruházat gyártása	1 906	1 298	1 708	2 576	5 868	10 143	8 419	4 358	2 792	4 490	1 098	7 191	2 249	1 500	55 594
Szőrmekikészítés, szőrmecikk gyártása	78	36	53	70	44	69	,	,	,	,	,	,	,	,	349
Bőrkikészítés	4	6	7	28	44	35	149	,	,	,	,	,	,	,	272
Táskafélék, szíjzat gyártása	145	90	105	196	474	621	447	125	524	225	,	1 199	,	,	4 148
Lábbeligyártás	142	82	126	357	851	2 139	2 235	1 619	1 222	449	,	799	1 499	,	11 518
összesen	2 292	1 540	2 037	3 353	7 381	13 179	11 548	6 350	4 712	5 164	1 098	9 189	3 748	1 500	73 088

A ruha- és cipőiparban foglalkoztatottak megoszlása alágazonként a telephelyi foglalkoztatottak létszáma szerint															
	1 fő	2 fő	3 - 4 fő	5 - 9 fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 99 fő	100 - 149 fő	150 - 199 fő	200 - 249 fő	250 - 299 fő	300 - 499 fő	500 - 999 fő	1000 - 1999 fő	Összesen
Bőrruházat gyártása	1,5	2,3	3,2	10,4	8,5	14,3	24,7	20,6	14,5						100
Textilruházat gyártása	3,4	2,3	3,1	4,6	10,6	18,2	15,1	7,8	5,0	8,1	2,0	12,9	4,0	2,7	100
Szőrmekikészítés, szőrmecikk gyártása	22,3	10,3	15,0	20,1	12,5	19,8									100
Bőrkikészítés	1,4	2,2	2,6	10,3	16,0	12,7	54,8								100
Táskafélék, szíjzat gyártása	3,5	2,2	2,5	4,7	11,4	15,0	10,8	3,0	12,6	5,4		28,9			100
Lábbeligyártás	1,2	0,7	1,1	3,1	7,4	18,6	19,4	14,1	10,6	3,9		6,9	13,0		100
összesen	3,1	2,1	2,8	4,6	10,1	18,0	15,8	8,7	6,4	7,1	1,5	12,6	5,1	2,1	100

Az ágazat tevékenységszerkezete

A bőr és ruhaipari ágazatcsoporton belül 6 szakágazatot különböztethetünk meg, melyek között -az alkalmazott technológiák és az egyes szakágazatokban megtalálható szakmák alapján- összevonásokat végeztünk. Az alábbiakban a négy összevont szakágazat közül a foglalkoztatási szempontból meghatározó textilruházat gyártása (ruhaipar)- és a lábbeli gyártása (cipőipar) elnevezésű szakágazatokkal foglalkozunk részletesen.

Szakágazatok	Összevont szakágazatok
Bőrruházat gyártása	Bőrruházat, szíjázat gyártása
Táskafélék, szíjázat gyártása	
Textilruházat gyártása	Textilruházat gyártása
Szörme kikészítés, szörmecikk gyártása	Bőr, szörme kikészítés
Bőr kikészítés	
Lábbeli gyártás	Lábbeli gyártás

A telephelyek száma															
ruházat-, bőripar	1 fő	2 fő	3 - 4 fő	5 - 9 fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 99 fő	100 - 149 fő	150 - 199 fő	200 - 249 fő	250 - 299 fő	300 - 499 fő	500 - 999 fő	1000-1999 fő	Összes
Bőrruházat, szíjázat gyártása	217	59	41	46	43	23	10	3	4	1		3			450
Textilruházat gyártása	2541	649	488	368	434	294	113	35	16	20	4	18	3	1	4 984
Lábbeli gyártás	189	41	36	51	61	62	30	13	7	2		2	2		496
Bőr, szörme kikészítés	109	21	17	14	6	3	2								172
Összesen	3056	770	582	479	544	382	155	51	27	23	4	23	5	1	6 102

Telephelyek aránya															
ruházat-, bőripar	1 fő	2 fő	3 - 4 fő	5 - 9 fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 99 fő	100 - 149 fő	150 - 199 fő	200 - 249 fő	250 - 299 fő	300 - 499 fő	500 - 999 fő	1000-1999 fő	Összes
Bőrruházat, szíjázat gyártása	48,2	13,1	9,1	10,2	9,6	5,1	2,2	0,7	0,9	0,2		0,7			100,0
Textilruházat gyártása	51,0	13,0	9,8	7,4	8,7	5,9	2,3	0,7	0,3	0,4	0,1	0,4	0,1	0,0	100,0
Lábbeli gyártás	38,1	8,3	7,3	10,3	12,3	12,5	6,0	2,6	1,4	0,4		0,4	0,4		100,0
Bőr, szörme kikészítés	63,4	12,2	9,9	8,1	3,5	1,7	1,2								100,0
Összesen	50,1	12,6	9,5	7,8	8,9	6,3	2,5	0,8	0,4	0,4	0,1	0,4	0,1	0,0	100,0

Foglalkozási-szakmaszerkezeti előrejelzés 2015-re

A szakmaszerkezeti változásokat meghatározó tényezők Ruházat és bőripar

Foglalkoztatottak száma a ruházat és bőriparban összevont szakágazonként (fő)															
ruházat-, bőripar	1 fő	2 fő	3 - 4 fő	5 - 9 fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 99 fő	100 - 149 fő	150 - 199 fő	200 - 249 fő	250 - 299 fő	300 - 499 fő	500 - 999 fő	1000 - 1999 fő	Összesen
Bőrruházat, szíjzat gyártása	163	118	144	322	576	794	745	374	698	225		1199			5 355
Textilruházat gyártása	1906	1298	1708	2576	5868	10143	8419	4358	2792	4490	1098	7191	2249	1500	55 594
Lábbeli gyártás	142	82	126	357	851	2139	2235	1619	1222	449		799	1499		11 518
Bőr, szőrme kikészítés	82	42	60	98	87	104	149								621
Összesen	2292	1540	2037	3353	7381	13179	11548	6350	4712	5164	1098	9189	3748	1500	73 088

A foglalkoztatottak aránya a ruházat és bőriparban összevont szakágazonként (%)															
ruházat-, bőripar	1 fő	2 fő	3 - 4 fő	5 - 9 fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 99 fő	100 - 149 fő	150 - 199 fő	200 - 249 fő	250 - 299 fő	300 - 499 fő	500 - 999 fő	1000 - 1999 fő	Összesen
Bőrruházat, szíjzat gyártása	3,0	2,2	2,7	6,0	10,8	14,8	13,9	7,0	13,0	4,2		22,4			100,0
Textilruházat gyártása	3,4	2,3	3,1	4,6	10,6	18,2	15,1	7,8	5,0	8,1	2,0	12,9	4,0	2,7	100,0
Lábbeli gyártás	1,2	0,7	1,1	3,1	7,4	18,6	19,4	14,1	10,6	3,9		6,9	13,0		100,0
Bőr, szőrme kikészítés	13,2	6,8	9,6	15,8	14,0	16,7	24,0								100,0
Összesen	3,1	2,1	2,8	4,6	10,1	18,0	15,8	8,7	6,4	7,1	1,5	12,6	5,1	2,1	100,0

Textilruházat gyártás:

A telephelyek és foglalkoztatottak számát tekintve elsőként a textil ruházat gyártás szakágazatot kell kiemelnünk. Az igencsak összetett szakágazat termékei és szolgáltatásai között megtaláljuk: a munkaruházati és munkavédelmi termékeket, a felsőruházati termékek gyártását, a mérték utáni ruhakészítést, az alsóruházati termékek gyártását, a szerződéses bér munkában végzett konfekcionálást, a kész- és félkész alsóruházati termékek elállítását, a babaruházat, a speciális (verseny)sportruházat, úszó- és fürdőruházat, kalap és sapka gyártását, valamint az egyéb ruházati kiegészítőket, a kesztyű, öv, sál, nyakkendő, hajháló, stb. gyártását.

Mint a fenti felsorolásban is észrevehető, a textilruházat gyártása egy igen szerteágazó tevékenységi csoportot foglal magában. A szakágazat diverzifikáltsága mind a telephelyi méretkategóriákban, mind a foglalkoztatottak vállalati méretkategóriánkénti megoszlásában tetten érhető.

A szakágazat minden telephelyi méretkategóriában képviselteti magát. A bőr és ruhaipari ágazatcsoport 6122 telephelye közül 76,25%, azaz 4984 telephelyen 55984 fő, az ágazat munkavállalóinak 76%-a textil ruházat gyártási tevékenységet folytat.

A 4984 szervezeti egység közül minden második (51%) 1 fős telephely, ahol, ahol 1906 önfoglalkoztató rész-, vagy teljes munkaidőben végez kereső tevékenységet. A szakágazat munkavállalóinak 3,4%-t reprezentáló önfoglalkoztatói között jellemzően bedolgozó bér munkásokat feltételezhetünk, akik egy-egy nagyobb varrodának darabbérért dolgoznak be. A telephelyek további 30 százaléka tartozik a mikro-vállalkozás méretkategóriájába. 1-9 fős méretkategória szintén alacsony foglalkoztató erővel bír, ezekben (főként kisebb varrodákban) dolgozik minden 10-dik varrónő.

Foglalkozási-szakmaszerkezeti előrejelzés 2015-re

A szakmaszerkezeti változásokat meghatározó tényezők Ruházat és bőripar

Foglalkoztatottak száma a ruházat és bőriparban, valamint a textilruházat gyártása összevont szakágazatban (fő)															
ruházat-, bőripar	1 fő	2 fő	3 - 4 fő	5 - 9 fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 99 fő	100 - 149 fő	150 - 199 fő	200 - 249 fő	250 - 299 fő	300 - 499 fő	500 - 999 fő	1000 - 1999 fő	Összesen
Textilruházat gyártása	1906	1298	1708	2576	5868	10143	8419	4358	2792	4490	1098	7191	2249	1500	55 594
Ruházat-, bőripar Összesen	2292	1540	2037	3353	7381	13179	11548	6350	4712	5164	1098	9189	3748	1500	73 088
A foglalkoztatottak aránya a ruházat és bőriparban valamint a textilruházat gyártása összevont szakágazatban(%)															
ruházat-, bőripar	1 fő	2 fő	3 - 4 fő	5 - 9 fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 99 fő	100 - 149 fő	150 - 199 fő	200 - 249 fő	250 - 299 fő	300 - 499 fő	500 - 999 fő	1000 - 1999 fő	Összesen
Textilruházat gyártása	3,4	2,3	3,1	4,6	10,6	18,2	15,1	7,8	5,0	8,1	2,0	12,9	4,0	2,7	100,0
Összesen	3,1	2,1	2,8	4,6	10,1	18,0	15,8	8,7	6,4	7,1	1,5	12,6	5,1	2,1	100,0

A telephelyek száma a ruházat és bőriparban, valamint a textilruházat gyártása összevont szakágazatban (db.)															
ruházat-, bőripar	1 fő	2 fő	3 - 4 fő	5 - 9 fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 99 fő	100 - 149 fő	150 - 199 fő	200 - 249 fő	250 - 299 fő	300 - 499 fő	500 - 999 fő	1000 - 1999 fő	Összesen
Textilruházat gyártása	2541	649	488	368	434	294	113	35	16	20	4	18	3	1	4 984
Összesen	3056	770	582	479	544	382	155	51	27	23	4	23	5	1	6 102
Telephelyek aránya a ruházat és bőriparban, valamint a textilruházat gyártása összevont szakágazatban (%)															
ruházat-, bőripar	1 fő	2 fő	3 - 4 fő	5 - 9 fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 99 fő	100 - 149 fő	150 - 199 fő	200 - 249 fő	250 - 299 fő	300 - 499 fő	500 - 999 fő	1000 - 1999 fő	Összesen
Textilruházat gyártása	51,0	13,0	9,8	7,4	8,7	5,9	2,3	0,7	0,3	0,4	0,1	0,4	0,1	0,0	100,0
Összesen	50,1	12,6	9,5	7,8	8,9	6,3	2,5	0,8	0,4	0,4	0,1	0,4	0,1	0,0	100,0

A varrodai tevékenységnél üzemgazdasági szempontból kedvezőbb feltételeket nyújt, s **foglalkoztatási szempontból is meghatározó a 10-49 fős kisvállalati méretkategória, amely 800 telephelyén 16000 főnek nyújt- szerény- megélhetést.** A tipikus, 20 fős kis varrodák bár egy –egy tevékenységre szakosodnak, pl. női ruhakészítés - megrendelői igényeknek megfelelően- minden nemű varrási munkát elvállalnak a munkaruházati termékek készítésétől elkezdve a függönyvarrásig. Ugyancsak fontos megemlíteni, hogy a kisvállalati méretkategóriában a bérvarráson kívül már a szabászat és a modellezés is megjelenik szolgáltatásként. Sőt egyes kisvállalat esetében már saját tervezésű modelltől is beszélhetünk.

A középállalati méretkategóriába tartozik a szakágazat telephelyinek 3,7%-a. E 184 telephelyen 20059 fő a szakágazat munkavállalóinak majd 36% áll alkalmazásban.

A középállalati méretkategóriába tartozó cégek fő profilját itt is a (bérmunka) termelés adja, de egyes cégeknél már megjelennek a szolgáltató tevékenységek is, melyek között a

gyártmány- és gyártásfejlesztést kell kiemelnünk. Ez főként a bejáratottabb piaci kapcsolatokkal rendelkező, nyugati megrendelésre dolgozó vállalatoknál figyelhető meg. Az ilyen, minőségbiztosítási rendszerrel, elkülönült műszaki és gazdasági menedzsmenttel rendelkező cégeknél az **üzemeszközök között már különválnak a gyártmány- és gyártás előkészítés, azaz a labor, ahol a szerkesztés, szériázás, terítékrajz tervezés folyik.**

A műszaki előkészítés teljes keresztmetszetében átfogja a szerkesztési, szériázási és terítékrajz-készítési tevékenységet. A széles méretválaszték előállítására CAD rendszert használnak, amely a testméretek megadása után a szabásmintákon a módosításokat automatikusan elvégzi és a közvetlen on-line kapcsolat biztosítja az automata szabásgépek vezérlését. A szoftverhez kapcsolódó gyártás-elkészítés lehetővé teszi, hogy a megrendelő elképzeléseit a boltban alkalmazott testméretek levételétől a késztermék átvételéig szakszerű módon, 15 munkanap alatt megvalósítsuk. Cégünknel a szellemi és fizikai dolgozók együttes munkája eredményezi azt, hogy kifogástalan terméket szállítsunk. Húsz diplomás mérnök, 15 technikus valamint, több mint 50 dolgozó REFA képzéssel rendelkezik ezzel is biztosítva a kifogástalan munkavégzést. A termék előállítását kísérő folyamatokat képzett és tapasztalt kollégák irányítják. Tudásunkat megosztjuk egymással és a pályakezdőkkel.

A szakágazat 26 „nagyvállalat-méretű” telephelye a foglalkoztatottak 21,6%-t alkalmazza. A piacvesztés, az ágazat válsága, valamint az olcsó távol-keleti termékek egyre nagyobb arányú megjelenése miatt itt is olyan cégeket találunk, amelyek lehetőség szerint (még) nyugati piacra termelnek. Itt már meghatározó a külföldi tulajdonú vállalatok aránya, amelyek a 90-es években az alacsony termelési költségek miatt választották hazánkat. Közülük az elmúlt években többen Európa keleti végeire helyezték át tevékenységüket, de az üzembezárásokat követő híradásokból kiderül(t), hogy sokszor nem állnak meg a keleti szomszédainknál, hanem egyenesen távol-keletre telepítik gyártó kapacitásaikat.

A még ittlévő ruhaipari multik között azoknak a maradásában reménykedhetünk, akik a késztermékért „cserébe” nem csupán a kész szabásmintákat és leszabott anyagokat szállítják hazánkba, hanem a tervezést, gyártás-előkészítést is nálunk telepítették le, vagy szándékoznak letelepíteni.

Technológiák változása

A ruhaiparban élesen látszik a bér munkát vállaló és a saját termékeit előállító és értékesítő vállalat közötti – egyébként más területeken is meglévő – különbség. Az eltérések kiterjednek az alkalmazott technológiára és a szakmaszerkezetre is. A bér munkát vállaló cégek a költséghatékonyság jegyében kénytelenek voltak felszámolni saját termékfejlesztő, piackutató, értékesítő képességeiket, vagy létre sem hozták ezeket. Azonban jelenleg a túléléshez és a változó piaci követelmények miatt szükségessé váló szerkezetváltáshoz éppen ezekre a képességekre volna szükségük. A ruhaipar leépülése többlépcsős folyamat, kiterjed a kiszolgálóiparra, háttériparra, a kapcsolódó szerszámgyártásra, valamint a szakemberképzésre is. Nem csak a ruházati termékek gyártása került át a Távol-Keletre, hanem az egykor kiterjedt iparág számos kapcsolódó, kiszolgáló területei is. A korszerű gépek gyártása, a szerszámgépek fejlesztése, valamint nem utolsósorban a kiszolgálásuk, a

szervizük, alkatrész-utánpótlásuk mind-mind távoli térségekben, ázsiai központokban zajlik. A könnyűipari gépgyártással és termékfejlesztéssel foglalkozó vállalatok termékszerkezetet váltottak, ez a folyamat azonban nehezíti az ágazat termelőinek gépbeszerzéseit.

A textilgépgyártás Európában néhány éve nagyon jól ment, mert rengeteg gépet el tudtak adni a Távol-Keleten. Szinte számolatlanul ontották, felszerelték a legmodernebb gyárakat. Odavitték bér munkába a nagy cégek a gyártást. Ott most minden egy helyben van. De ez már a múlté, mert ők mindent lekoppintottak és az európai gépgyárak már nem tudnak egyetlen gépet sem eladni, mert ezen az alapon kialakult a saját gépgyártásuk. (Pannonflax)

A ruhaipar változásai több elemű kihívás elé állítják a jelenleg még működő vállalatokat. Nullához közelítő haszonkulcsok mellett kell megteremteni az átalakulás feltételeit, a kiszolgáló háttérpar hiányában kell új minőségi termékszerkezetet kialakítani. A ruhaipari vállalkozások legtöbbje nem képes megfelelni ezeknek a követelményeknek. **A rétegigényeket kielégíteni képes és ezt a piacot megtaláló, a sajátos követelményeknek megfelelő fejlesztéseket elvégezni képes vállalatok maradhatnak fenn.** A megrendelések kielégítésén túlmutató képességeket és kapacitásokat leépítő vállalatok jelenleg, a működésüket is alig fedező bevételek mellett nem képesek érdemi lépéseket tenni a saját, minőségi termékkör kialakítására. **Nem a pénzhiány a legfőbb ok és nem a gépek hiányoznak, hanem a tervezők, mérnökök, piackutatók, az alkalmazott technológiát a követelményeknek megfelelően átalakítani képes szakemberek.** Az ágazat, -válsága következtében- a tapasztalt, vezetői, középvezetői szakembergárdát már rég 'elveszítette.'. Jelenleg az ágazat munkaerőpiaci vonzereje a nyomott bérek és a feszített teljesítmény-követelmények miatt rendkívül alacsony. Az ágazatban alkalmazott technológiai fejlődés – más ágazatokhoz hasonlóan – az egyre nagyobb fokú gépesítés és automatizálás felé halad. A gépek és berendezések termelékenységük biztosítja a megtérülésüket – nem utolsó sorban azért, mert a működtető, kiszolgáló személyzet létszáma alacsony és szaktudásuk iránti előírások messze alulmúlják a korábbi, egyszerűbb textilipari gépsorokét.

A legmodernebb gépek esetén egyre elhanyagolhatóbb a szükséges szakértelem, a viszonylag egyszerű gépkezelésre szorítkozik a munkafolyamat humán része. (Amaco).

Ez teszi lehetővé a hatékony termelést, sőt, egyedül ezek a költséghatékony gépek képesek piacképes termelésre, miközben olyan, képzetlen, csak egyszerű gépkezelési ismeretekkel ellátott személyek működtethetik, akik munkabére rendkívül alacsony – éljenek azok Tolna megyében, Romániában, vagy Kínában. Magyarországon egyre nehezebb megtalálni a gépek kiszolgálását megfelelően alacsony bérért elvégezni hajlandó munkaerőt.

A következő évek textilipari üzemei így fognak működni valószínűleg: Egy ipari park közepén egy óriási, steril könnyűszerkezetes épület, amiben a munkások mindössze

gombokat nyomogatnak, s elég, ha a termelésirányító átlátja a gyártási folyamatot. A gépek olyan szinten automatizálva lettek, hogy szálszakadás esetén a csomót is „megkötik” a gépkezelő közbenjárásával. (Amaco)

Munkakörök, szakmák tartalma és változása

A jelentősebb, évtizedes, vagy annál régebbi múltra visszatekintő foglalkoztatóknál egy-egy munkakörben felső- és középfokú végzettségű alkalmazottakat is foglalkoztatnak. A középfokú végzettséggel rendelkező munkatársak sok esetben idősebb, nagy tapasztalattal rendelkező alkalmazottak, akiket rálátásuk, és helyben megszerzett tudásuk alkalmassá tesz azokra a feladatokra, melyek megfelelő ellátására a vállalat jelenleg már felsőfokú végzettségűeket vesz fel.

Az előfordul, hogy azonos munkakörökben különböző – felső és középfokú is dolgozik. Ez annak köszönhető, hogy általában a középfokú végzettségű régóta itt van. Van rálátása a folyamatokra, van helyismerete és tudása is, tapasztalata, hogy elvégezze azt az adott munkát. (Pannonflax)

Irodai, ügyviteli foglalkozások

A könnyűiparban a külföldi bér munkát végző cégek a költségcsökkentés érdekében a foglalkozási struktúrát átalakító lépésekre kényszerülnek. A költségcsökkentés egy eleme az irodai, nem termelő munkakörök jelentős csökkentése. A középfokú, közgazdasági, ügyviteli feladatokat ellátó, szellemi foglalkozású munkaerőt jelentős mértékben leépítik – a feladatok racionalizálása, átalakítása mellett. Ennek következtében a szellemi dolgozók esetén specializált ismeretek helyett az alapos számítógépes ismeretekre alapozott univerzális tudásra van szükség.

A szellemieknél univerzális munkaerőre van szükség. Ők 8-an, mindenki munkáját végzi. A vámügyintézésről a költségvetésig. Számítógépet tudni kell kezelni és a vezetésnél fontos az olasz nyelvtudás is. (Stella)

Az irodai dolgozók felé megfogalmazódó követelmény, hogy a legtöbb felmerült feladatot a bérszámfejtéstől a könyvelésig és a vám-ügyekig azonos, vagy hasonló szoftveres környezetben el tudják látni. Nem elvárás a felsőfokú végzettség – de az megfigyelhető, hogy a szükséges képességekkel és tudásokkal rendelkezők egyre nagyobb része a főiskolát, egyetemet végzettek közül kerül ki.

A teljes termelési vertikummal rendelkező textilipari vállalatok foglalkozásszerkezetét a szellemi foglalkozások magasabb aránya jellemzi. Az adminisztratív munkát azonban

ezekben a vállalatokban is átalakította az informatika. A közép és felsőfokú végzettségű alkalmazottaktól számítógépes ismereteket és több, korábban önálló szakterület együttes ismeretét várják el.

Szabó, varrónő, modellkészítő

A bér munkát végző könnyűipari cégek többsége nem igényli a szakképzett munkásokat. A termelésük nagyobb részét betanított munkásokkal végzik el, a szalagmunkára 3 hónap alatt betanítanak mindenkit

A Stella d'oro-nál a termelést szinte kizárólag betanított munkásokkal végeztetik. Olyan apró részegységekre, „reszortokra” bontják a komplex folyamatot, hogy ahhoz szinte már semmilyen szakértelemre, szaktudásra nincs szükség. Így a felvételnél az egyetlen szempont, hogy írástudó legyen a jelentkező. (Stella).

A foglalkoztatók az elemi felkészültséggel és munkakultúrával szembeni, végtelenségig leszállított követelmények ellenére is nehezen találnak munkaerőt, mivel a versenyképesség megőrzése érdekében rendkívül alacsony munkabéreket fizetnek. A szakképzettséggel rendelkezők jó eséllyel találnak jobban fizető állást szakmájukon kívül, mint tanult szakmájukban. Így például a varrónői munkakör versenytársa a kereskedelmi árufeltöltő, pénztáros, a műszeripari összeszerelő, stb.. A szakképzett munkaerő elérhetetlensége következtében a foglalkoztatók a technológiát igazítják

A humán politika másik lényeges eleme, a szakképzett munkaerő betanított munkásokkal való helyettesítése. A jövőben várhatóan ez lényeges eleme lesz a személyzeti politikának. Az Amaconál a munkaerő az egyik legdrágább tényező. A technológiai fejlesztések azok, amelyekkel a bérköltségeket leginkább meg tudjuk fogni. A létszámot szinte hónapról hónapra felülvizsgáljuk, és nyomjuk lefelé, ahogy tudjuk. (Pannonflax)

A ruhaiparban a számítógép-vezérelt gépek elterjedése nem a szakma kibővülését hozta, mint a fémfeldolgozó, faipari, stb. ágazatokban, hanem annak kiürülését. A ruhaipari szaktudás ma már a gépek beállításához szükséges szaktudást jelenti, ezt a vállalatok jelenleg technikus szinten alkalmazzák – lényegesen kisebb létszámban. Az ágazat korábbi szakmunkás végzettségű alkalmazottaiból a legtrikább esetben váltak gépeket beállító, vezérlő szakmunkásokká, többségük betanított gépkezelőként dolgozik a modern gépsorok mellett.

A termelésirányító mindenképp középfokú végzettségű kell legyen, ruhaipari szakközép, vagy technikus végzettség az elvárás. Ő az, aki átlátja az egész termelési folyamatot, aki koordinálja a termelést és a betanítást. (Stella)

Lábbeli gyártás

A cipőiparban jelenleg két kategória van. Akik már nincsenek meg, meg akik még megvannak. Ez utóbbiak csak a napi túlélésért harcolnak. Ez egész Európára jellemző. (Tisza Cipő Rt.)

A hazai cipőipar a ruhaipari ágazatcsoport második legnagyobb foglalkoztató-erővel bíró szakágazat. A még megmaradt 496 telephelyen 11518 fő dolgozik, többségükben minimálbérért. A bőr- és cipőipar vállalkozásai az ország egyes településein az egyetlen helyi munkaadóként vannak jelen.

Foglalkoztatottak száma a ruházat és bőriparban, valamint a lábbeli gyártása összevont szakágazatban (fő)															
ruházat-, bőripar	1 fő	2 fő	3 - 4 fő	5 - 9 fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 99 fő	100 - 149 fő	150 - 199 fő	200 - 249 fő	250 - 299 fő	300 - 499 fő	500 - 999 fő	1000 - 1999 fő	Összes
Lábbeli gyártás	142	82	126	357	851	2 139	2 235	1 619	1 222	449		799	1 499		11 518
Összesen	2292	1540	2037	3353	7381	13179	11548	6350	4712	5164	1098	9189	3748	1500	73 088
Foglalkoztatottak aránya a ruházat és bőriparban, valamint a lábbeli gyártása összevont szakágazatban (fő)															
ruházat-, bőripar	1 fő	2 fő	3 - 4 fő	5 - 9 fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 99 fő	100 - 149 fő	150 - 199 fő	200 - 249 fő	250 - 299 fő	300 - 499 fő	500 - 999 fő	1000 - 1999 fő	Összes
Lábbeli gyártás	1,2	0,7	1,1	3,1	7,4	18,6	19,4	14,1	10,6	3,9		6,9	13,0		100,0
Összesen	3,1	2,1	2,8	4,6	10,1	18,0	15,8	8,7	6,4	7,1	1,5	12,6	5,1	2,1	100,0

A telephelyek száma a ruházat és bőriparban, valamint a lábbeli gyártása összevont szakágazatban (db)															
ruházat-, bőripar	1 fő	2 fő	3 - 4 fő	5 - 9 fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 99 fő	100 - 149 fő	150 - 199 fő	200 - 249 fő	250 - 299 fő	300 - 499 fő	500 - 999 fő	1000 - 1999 fő	Összes
Lábbeli gyártás	189	41	36	51	61	62	30	13	7	2		2	2		496
Összesen	3056	770	582	479	544	382	155	51	27	23	4	23	5	1	6 102
Telephelyek aránya a a ruházat és bőriparban, valamint a lábbeli gyártása összevont szakágazatban (db)															
ruházat-, bőripar	1 fő	2 fő	3 - 4 fő	5 - 9 fő	10 - 19 fő	20 - 49 fő	50 - 99 fő	100 - 149 fő	150 - 199 fő	200 - 249 fő	250 - 299 fő	300 - 499 fő	500 - 999 fő	1000 - 1999 fő	CÖsszes
Lábbeli gyártás	38,1	8,3	7,3	10,3	12,3	12,5	6,0	2,6	1,4	0,4		0,4	0,4		100,0
Összesen	50,1	12,6	9,5	7,8	8,9	6,3	2,5	0,8	0,4	0,4	0,1	0,4	0,1	0,0	100,0

A hazai piaci részarány a távol-keleti import hatására alacsony, évről évre csökkenő mértékű. A magas bér munkaexport a forráshiány és a hazai értékesítésben való alacsony részvétel miatt önálló arculattal alig rendelkezik, gyártmánytervezési tevékenysége visszafejlődött.

Ez itt mind a Tisza cipő gyár volt amit lát, most, mint egy ipari park üzemel. A privatizációval, részenként szép lassan el lettek adogatva a részek. Most 15-20 cég üzemel itt. Ebből három cipőgyár van, két osztrák tulajdonú, meg mi. Összesen, mintegy 1200fő dolgozik itt a cipőiparban. Ilyen koncentrátumot nem is talál máshol. Csengerben van még egy nagyobb bér munkás egység, több nem nagyon van. Értékesítettük két üzemrészünket 1998-ban a dolgozókkal együtt, azt vették meg az osztrákok. Az egyik a Salamander volt, de hát az is tönkrement. Szerencsére még időben eladta, így még van munkahelye annak a 200-250 embernek, aki ott dolgozik. Amit a Salamandernek adtunk el, az annyiból volt speciális helyzet, hogy az '82 óta a Salamandernek termelt. A másikkal meg '93-ban alapítottunk közös céget, majd eladtuk a részünket. Itt két nagy blokk volt. Az egyik volt az Adidas, azon 800 fő dolgozott, de '92-ben megszűnt a kapcsolatunk, a másik a keleti blokk volt, de az a piac is „megszűnt”. Az Adidasszal nem tudtunk megegyezni, mert mi 20% áremelést akartunk, ők meg 20% csökkentést. Ez nem volt áthidalható. Még a kínai verseny ellenére is fent tudtuk volna tartani a termelést, de a forintfelértékelésekkel már képtelenség volt megoldani. 1,2 millió pár cipőt gyártottunk egy évben az Adidasnak. (Tisza Cipő Rt.)

A megszűnést kiváltó egyik fő tényező azon képesség hiánya, hogy a bér munka visszaszorulása menetében a nagyobb cégek az elmúlt évek során leépített tervezési, technológiai, beszerzési, marketing- és vezetési tevékenységüket nem képesek újra létrehozni. Emiatt legjobb esetben is csak tovább aprózódhatnak. Jelentős problémaként értékelhető, hogy az elmúlt évek működési gyakorlata a minimumra korlátozta, esetenként kiölte a vállalkozásokból a fejlesztési képességet és készséget. A kapcsolatos vállalati részlegek leépítésre kerültek, majd idővel a még működő és elérhető külső szolgáltatások igénybevétele is minimumra korlátozódott, mivel a bér munkás tevékenység ezt nem igényelte.

Itt régen minden volt a gépjáratástól, a szerszámgyártásig, a szállításig, az energiaig minden, persze a cipőgyártáshoz kapcsolódóan. Ezek már mind privatizálva lettek. Fénykorában a cégnél 5 ezren dolgoztak, most összesen a „parkban” olyan 1500-an. Kutatás-fejlesztési törekvések vannak. Persze a bér munkánál ez nem jellemző, viszont a saját áruk esetén, itt gondolok elsősorban a munkavédelmi termékekre, igen. Az utóbbi években a hadsereg, a rendvédelmi szervek és a különböző cégek lecserélték a „cipőparkot”, és ezekhez teljesen új fejlesztéseket kellett kapcsolni. Ezek elsősorban a

modellválasztékot és annak a belső követelményeit érintették. Az utcai cipőnél ez nem jellemző. (Tisza Cipő Rt.)

Magyarországon – a külföldi tulajdonú vállalkozásokat leszámítva – a bőr- és cipőiparban rendelkezésre álló termelő berendezések műszaki színvonala összességében közepes, állaga folyamatosan és gyorsulón romlik. A termelő berendezések többsége egy ideig alkalmas ugyan a közepes és az annál magasabb színvonalú termékek előállítására, azonban már gyakoriak a technikai színvonal egyenetlenségei. Hiányoznak a magas minőségi fokozat eléréséhez általában szükséges berendezések, tartozékok, továbbá a minőségi termelés feltételeit biztosító mérő-, jelző- és ellenőrző műszerek. Az ágazatnak elmaradása van a minőségbiztosítási és az egyéb korszerű irányítási rendszerek bevezetésében is.

Technológia terén az a helyzet, hogy egy egyre inkább elöregedő gépparkkal kell egyre modernebb termékeket gyártani. Ez egyre nehezebb lesz. Nálunk új technológia alig van. Olyan van, hogy egy kevésbé korszerű, drága technológiát elhagytunk és valami modernebb technológiát használunk, például a katonai surranók, amiket évtizedek óta szállítunk a hadseregnek. Annak a talpa egy úgy nevezett vulkanológiai technikával volt ráégetve a cipőre. Ehelyett ma ragasztjuk őket. Olyan van, hogy korszerűbb egy talpmegoldás, vannak új anyagok, amikhez új ragasztási technológiát kell kidolgozni, de ezeket műszaki szempontból nem nevezném eget rengető újításoknak. (Tisza Cipő Rt.)

Igen előnytelen a szakmai utánpótlás és a továbbképzés helyzete. **Míg sok esetben egyes területeken munkaerőhiány jelenik meg, addig a szakképzésről és utánpótlásról a beiskolázás hiánya miatt alig beszélhetünk. Természetesen ebben közrejátszik a szakma bérszínvonala.**

- Milyen az ideális munkaerő a különböző szakmacsoportokban?

Ma nálunk az ideális munkaerő az, aki dolgozik. Az a 350 ember, aki ilyen mostoha körülmények között ezt bevállalja, az ideális.

- Hogy találnak munkaerőt?

- Nagyon nehezen. Eddig úgy találtunk, hogy sok üzem bezárt a környéken, és nyilván megtaláltuk egymást. Vagy van itt olyan cég, amelyik hol elbocsát 50 embert, hol felvesz. Ezeket a lehetőségeket általában megpróbáljuk kihasználni. Ha elbocsát az a

cég 20 tűzőnőt, abból a jobbakat mi felvesszük, és ha ők megint keresnek, akkor már nem biztos, hogy visszamegy, mert rosszak a tapasztalatai. Szóval a végek közti mozgásokból élünk.

- Jelenleg hol van hiány?

- Mindig keresünk munkaerőt. Jelenleg a szabáson nem, de a tűződébe mindig, meg az „aljasoron” is. Egy 10-15 fő mindig le van adva a Munkaügyi Központnak. De ott azért nem nagy affinitással zajlik a dolog. Nagy fokú humanizussal kezelik ezeket az embereket. Van, hogy úgy jön ide az ember, hogy a kis könyvecskét sem kapja meg, amiben jelezni lehetne, hogy elutasította ezt a munkalehetőséget. Gondolom, van nekik egyéb nem legális munkalehetőségük Jelenleg Martfűn 7-8% a munkanélküliség, ez a mi nyelvünkre lefordítva annyit jelent, hogy szinte semmilyen szakemberhez nem lehet hozzájutni. Ha 15-20% lenne, akkor valószínű találnánk is embereket. Átképzéssel elvileg lehetne ezt orvosolni, de nincs olyan ember, aki erre képeztené magát. Nálunk 50% körül van a szakképzett munkaerő, a többiek betanított munkások. Ez nyilván folyamatosan csökkenni fog. Tartalmi szempontból a cipőgyártás betanított munkának tekinthető. Az igaz, hogy Magyarországon, ezzel szemben egy komoly képzési háttér alakult ki ennek. Bárhol a világon elmegy valaki cipőgyárba dolgozni, ott tréner segítségével, 2-3 hónap alatt megtanulja a varrógépet kezelni, meg a többi dolgot. Nálunk is volt ilyen 9-10 éve. Jött 10-20 ember, azokat betanítottuk, aztán a fele maradt. Nyilván, ha jön egy új ember, ez kicsiben lejátszódik.

- Van kapcsolatuk szakképző intézményekkel?

Lassan már csak annyi, hogy oda fizetjük a szakképzési alapnak a meghatározott részét. Lassan a kapcsolat megszűnik, hiszen most, hogy kifutott az utolsó osztály is, gyakorlatra sem jönnek ide tanulók. Jó színvonalú oktatás volt, ezt azért el kell mondani. De inkább elmennek a Cora-ba pultfeltöltőnek. (Tisza Cipő Rt.)

A tendenciák megfordítására feltehetően csak korlátozott mértékben kerülhet sor, mivel a termelők döntő része nem rendelkezik megfelelő tőkével, piaci lehetőséggel és információval, önálló arculattal, nyelvtudással, sok esetben a szükséges infrastruktúrával.

-Jövő?

-Az nem nagyon van. Európában is egyre szorul vissza az iparág. Ausztriában, Németországban már nincs számottevő cipőgyártás. A nagyobb cégek lassan megszűnnek majd a kontinensen. Teljesen nem fog kihalni persze az iparág, de azt

hiszem csak a kisebb, egyedi dolgokat gyártó cégek maradhatnak fenn. (Tisza Cipő Rt.)

A hanyatló iparágban csupán az egyedi megrendelésre gyártó, jellemzően 1-3 fős telephelyek tudnak fejlődni, de ezek -az akár televíziós műsorokban, életmód magazinokban is felbukkanó- cipőkészítő „műtermek”, mind foglalkoztatási, mind nemzetgazdasági szempontból elhanyagolhatónak ítéelhetők.

Kézműves módon nem lehet feltámasztani a cipőkészítést, mert kevés a fiatal szakember, az öregek kihalnak, és nem jövedelmező a munka. Egy évtized múlva kialakulhat a cipész szakma reneszánsza, de csak a luxuskategóriában. Az áron alul értékesített kínai cipőkkel, a márkás, modern, bőrből készült olasz lábbelikkal pedig nem lehet hosszú távon versenyezni. Hefter József

Munkakörök, szakmák tartalma és változása

A termelésirányító:

Egy cipőipari műhely általában – technológiától függően 20-30 főből áll. Külön egységet képez a varroda és a cipő-összeszerelő részleg. A termelésirányító feladata ennek az irányítása.

Ez a munka összességében nem változott semmit. Mivel azonban a körülmények mostohábbak lettek, az ő dolguk is jelentősen megnehezedett. Rájuk zúdul az összes probléma, hogy van neki 20-30 alulfizetett embere, többet ő sem tud fizetni, de piszkosul dolgoztatni kell. Keményen be kell normáznni őket, akik egy egyre öregedő gépparkon kénytelenek dolgozni. Akik meg ott dolgoznak évtizedek óta ugyanazokon a gépeken, teljesen másféle termékkört kell előállítaniuk, magasabb minőségi követelménynek megfelelően. Ráadásul kisebb szériákban. Régen volt, hogy hetekig ugyanazt a terméket állították elő, ma már ez nem működik. Ezzel szemben a művezetőnek semmilyen új kiképzése nincsen, nincs oktatása. A művezető ugye a kollektívából nevelődik ki, de hát persze ötezerből sokkal könnyebb kiválasztani a megfelelő embert. Mindezek mellett az ösztönzés is csekély, hiszen anyagilag ők sincsenek eleresztve. Gyakran úgy kell meggyőzni valakit. (Tisza Cipő Rt.)

Szabász:

A cipőipari szabók munkája komoly fizikai erőt és nagy tapasztalatot igénylő szakmunka. Sokszor olyan anyaggal dolgoznak, aminek a minőségét, optimális felhasználhatóságát szemrevételezéssel kell a munka közben felmérni. Van, ahol erősebb, gyengébb az a bőr, erre nagyon kell figyelni, s közben ki kell jönni a normából. Ehhez kell egy látásmód, egy rátermettség, meg persze fizikum is. Ez nehezebben is betanítható, van aki soha nem is lesz alkalmas erre. Itt kell egy éves gyakorlat is gyakran. A többi munkakörben fél év elegendő. (Tisza Cipő Rt.)

A varrodai tevékenységnél egy kicsit más a helyzet, mert ugyanúgy, mint a ruhaiparban, a cipőiparban is egyre gyakoribb, hogy az igen alacsony bérszínvonal miatt a szakmunkások helyett betanított munkásokat alkalmaznak.

Varrni mindenkit meg lehet tanítani, legfeljebb nem huszonöt felsőrészt varr meg, hanem csak ötöt. Ott a kézügyesség, ami meghatározó. Itt a betanítás is egyszerűbb. Az „alsoron”, az összeszerelésnél maguk a gépek is bonyolultak, nehéz beállítani. Vannak olyan kulcsgépek, ahol automata beállítás szükséges, és persze ott is figyelembe kell venni az anyagminőségtől kezdve mindent. (Tisza Cipő Rt.)

Az irodai, ügyviteli tevékenység a legegyszerűbb szerintem. Ha meghirdetek Martfűn egy pénzügyi ügyintézői állást, ha nem jelentkezik harminc, akkor egy sem. Ebben borzalmas nagy kínálat van. Ők általában már csinálták valahol, van gyakorlatuk, tudják kezelni a számítógépet. A nyelvtudás körül vannak hiányosságok, de mivel bér munkában dolgozunk, közvetlenül exportra nem termelünk, ez igazából nem jelent problémát.

Az ágazat területi jellemzői

A ruha és bőripari tevékenység területi koncentrációjáról az alábbi térképek azt árulják el, hogy abszolút számban Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, Hajdú-Bihar megyében, valamint Budapesten dolgoznak a legtöbb az ágazatcsoportban.

Ezt egy négy megye által képzett dél-nyugat – észak-kelet tengely követi, amely Baranya, Bács-Kiskun, Jász-Nagykun és Borsod-Abaúj-Zemplén megyékből áll. A négy megye mindegyikében 4000 és 6000 fő közötti az ágazatcsoportban foglalkoztatottak száma. A ruházati- és bőriparban foglalkoztatottak utóbbi létszám-kategóriáját találjuk Zala megyében is. Békés, Pest, Tolna és Győr-Moson-Sopron megyében a foglalkoztatottak száma 3 és 4 ezer fő közöttire tehető. A Dunántúlon négy megye Fejér Veszprém, Zala, Somogy 2000-3000 közötti foglalkoztatottal képviselteti magát a ruházati és bőriparban. Az ágazat a foglalkoztatottainak száma legkisebb arányban Békés, Heves, Nógrád és Komárom-Esztergom megyékben található. E megyék mindegyikében 2000-nél kevesebben dolgoznak az ágazatban.

A megyék közötti lakónépesség különbségek miatt a fent bemutatott adatokat az ezer lakosra eső ágazati foglalkoztatottakkal, a ruha és a bőripar megyei foglalkoztatási szerkezetben mért arányával, valamint az ágazat foglalkoztatottainak számát vállalatméret-kategóriák szerinti megoszlásával együtt érdemes vizsgálni.

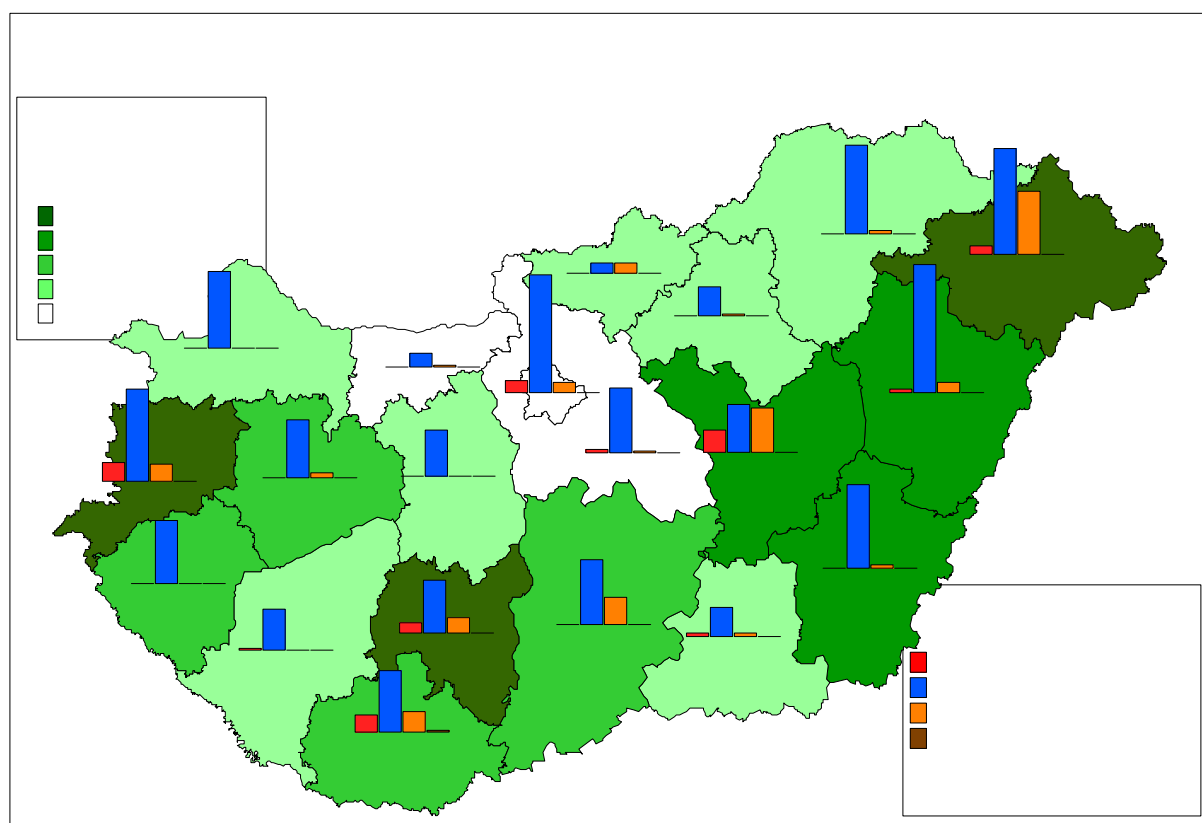
Eszerint az egyes megyék foglalkoztatási szerkezetben mért **négy százalék fölötti arány főként az ott lévő ruha és/vagy bőripari nagyvállalatok jelenléte miatt** magas 1000 lakosra jutó ágazati foglalkoztatotti létszámot eredményez. Az ezer lakosra jutó ágazati foglalkoztatottak száma Zala megyében a legmagasabb, 21,2 fő. Zala megyét Tolna- és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye követi előbbiben 14,5, utóbbiban 13,2 fő az 1000 lakosra jutó foglalkoztatotti létszám.

A megyei foglalkoztatási szerkezetben **3 és 4% közötti értéket mutató megyékben (Békés, Jász-Nagykun-Szolnok, Hajdú-Bihar) már nem a nagy, hanem a középvállalati telephelyek foglalkoztatóereje a meghatározó.** Habár a három alföldi megye egymástól eltérő ágazati létszám-kategóriába tartozik, -azaz kisebb-nagyobb arányt képviselnek a hazai ruha és bőripar foglalkoztatási arányából- közös bennük, hogy a főként középvállalati telephelyek jelenlétének köszönhetően 10 fő körüli értéket mutatnak az 1000 lakosra jutó ágazati foglalkoztatotti létszám tekintetében.

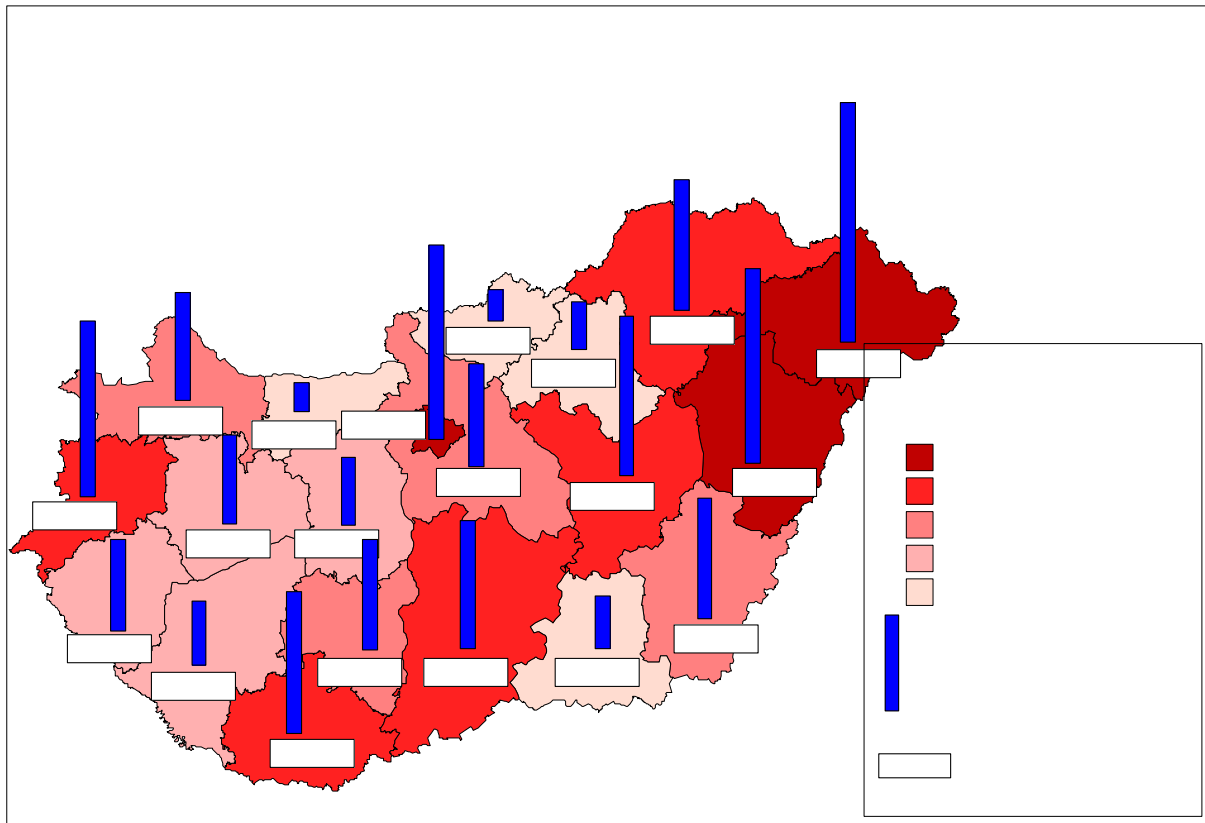
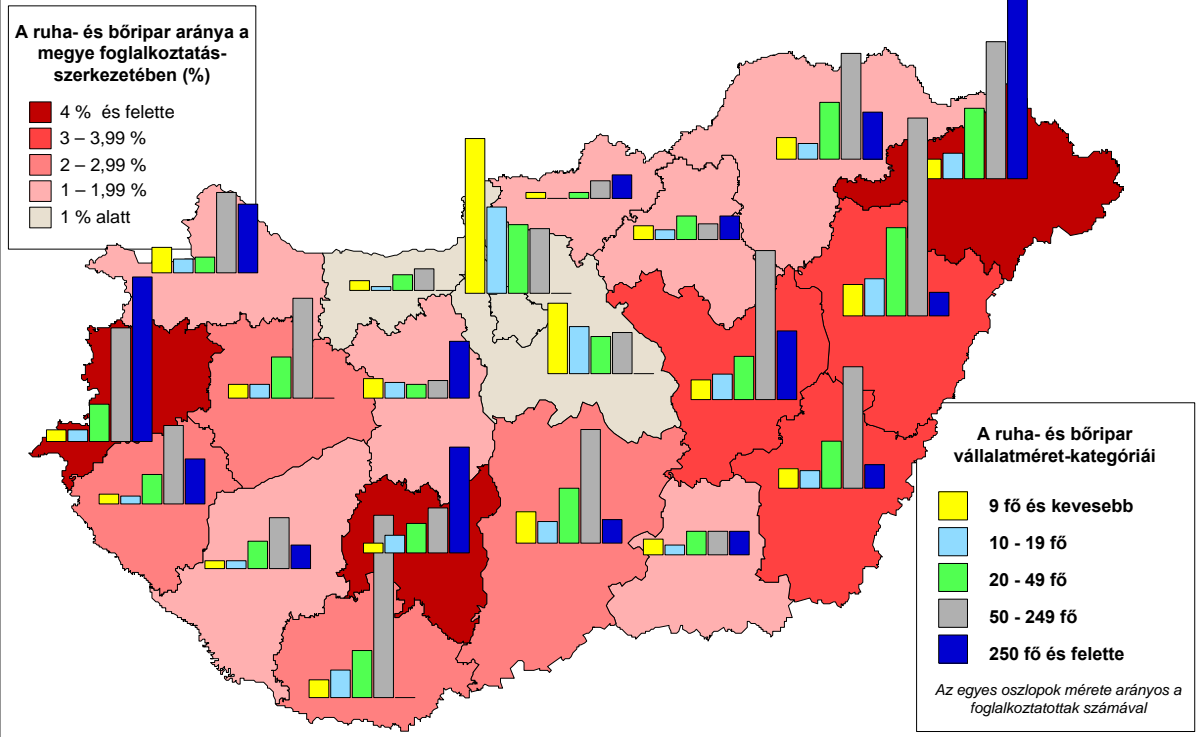
A megyei foglalkoztatási szerkezeten belül a ruha és bőriparban 2 és 3% közötti aránnyal rendelkező megyékben, Baranyában és Bács-Kiskun megyében szintén a középvállalati méretkategóriába tartozó telephelyek a legerősebb foglalkoztatók. Ez különösen igaz Baranyában, ahol az 50-250 fős telephelyeken foglalkoztatottak száma meghaladja az összes más méretkategóriába tartozó telephely dolgozóinak számát.

A megyei foglalkoztatásban 1 és 2 %-os ágazati értékkel bíró megyékben a vállalati méretkategóriák tekintetében közös, hogy nagyon alacsony a mikro és a 10-19 fővel működő kisvállalkozások foglalkoztatóereje. Az e csoportba tartozó hat megyében (Somogy, Csongrád, Fejér és az Észak-Magyarországi régió három megyéje) közös, az 1000 főre jutó foglalkoztatottak alacsony 4 és 6 fő közötti száma.

1% alatti értéket mutat Budapest, Pest megye és Komárom-Esztergom megye foglalkoztatási szerkezetében a bőr és ruhaipar aránya. **Az alacsony érték annak köszönhető, hogy az amúgy is válságiparágként számon tartott ruha és bőripar e három, magas bérszínvonalal rendelkező megyében nem képes rentábilisan működni.**

7.2. A ruha- és bőripar aránya a megyei foglalkoztatás szerkezetében, valamint az ágazat foglalkoztatottjainak eloszlása a megyék között vállalatméret-kategóriák szerint

Foglalkozási-szakmaszerkezeti előrejelzés 2015-re

A szakmaszerkezeti változásokat meghatározó tényezők Ruházat és bőripar

A ruházati- és bőripar telephelyeinek száma összevont alágazonként megyénként																								
	Közép-Magyarország		Közép-Dunántúl				Nyugat-dunántúl			Dél-Dunántúl			Észak-Magyarország				Észak-Alföld				Dél-Alföld			Összesen:
	Budapest	Pest	Fejér	Komárom-Esztergom	Veszprém	Győr-Ménfőcsanak-Sopron	Vas	Zala	Baranya	Somogy	Tolna	Borsod-Abaúj-Zemplén	Heves	Nógrád	Hajdú-Bihar	Szabolcs-Szatmár-Bereg	Jász-Nagykun-Szolnok	Bács-Kiskun	Békés	Csongrád				
Bőrruházat, szíjzat gyártása	136	59	15	9	11	13	13	9	47	6	13	11	5	4	15	11	29	9	11	24	450			
Textilruházat gyártása	1 208	594	204	106	171	223	164	136	178	130	118	241	127	65	320	208	162	291	185	153	4 984			
Lábbeligyártás	77	37	16	10	10	7	27	10	31	5	21	12	12	2	19	60	44	43	32	21	496			
Bőr, szörme kikészítés	38	21	3	3	6	10	6	2	8	6	4	11	9		9	2	9	11	7	7	172			
Összesen:	1 459	711	238	128	198	253	210	157	264	147	156	275	153	71	363	281	244	354	235	205	6 102			

A ruházati- és bőripar telephelyeinek megoszlása összevont alágazonként megyénként																						
	Budapest	Pest	Fejér	Komárom-Esztergom	Veszprém	Győr-Ménfőcsanak-Sopron	Vas	Zala	Baranya	Somogy	Tolna	Borsod-Abaúj-Zemplén	Heves	Nógrád	Hajdú-Bihar	Szabolcs-Szatmár-Bereg	Jász-Nagykun-Szolnok	Bács-Kiskun	Békés	Csongrád	Összesen:	
	Bőrruházat, szíjzat gyártása	30,2	13,1	3,3	2,0	2,4	2,9	2,9	2,0	10,4	1,3	2,9	2,4	1,1	0,9	3,3	2,4	6,4	2,0	2,4	5,3	100
Textilruházat gyártása	24,2	11,9	4,1	2,1	3,4	4,5	3,3	2,7	3,6	2,6	2,4	4,8	2,5	1,3	6,4	4,2	3,3	5,8	3,7	3,1	100	4 984
Lábbeligyártás	15,5	7,5	3,2	2,0	2,0	1,4	5,4	2,0	6,3	1,0	4,2	2,4	2,4	0,4	3,8	12,1	8,9	8,7	6,5	4,2	100	496
Bőr, szörme kikészítés	22,1	12,2	1,7	1,7	3,5	5,8	3,5	1,2	4,7	3,5	2,3	6,4	5,2		5,2	1,2	5,2	6,4	4,1	4,1	100	172
Összesen:	23,9	11,7	3,9	2,1	3,2	4,1	3,4	2,6	4,3	2,4	2,6	4,5	2,5	1,2	5,9	4,6	4,0	5,8	3,9	3,4	100	6 102

Foglalkozási-szakmaszerkezeti előrejelzés 2015-re

A szakmaszerkezeti változásokat meghatározó tényezők Ruházat és bőripar

A ruházati- és bőriparban foglalkoztatottak száma összevont alágazonként megyénként																					
	Közép-Magyarország		Közép-Dunántúl			Nyugat-dunántúl			Dél-Dunántúl			Észak-Magyarország			Észak-Alföld			Dél-Alföld			Összesen
	Budapest	Pest	Fejér	Komárom-Esztergom	Veszprém	Győr-Ménfőcsanak	Vas	Zala	Baranya	Somogy	Tolna	Borsod-Abaúj-Zemplén	Heves	Nógrád	Hajdú-Bihar	Szabolcs-Szatmár-Bereg	Jász-Nagykun-Szolnok	Bács-Kiskun	Békés	Csongrád	
Bőruházat, szíjzart gyártása	555	219	69	70	64	50	874	76	771	178	497	19	18	9	216	429	985	25	23	211	5 355
Textilruházat gyártása	5 095	2 856	2 030	684	2 517	3 344	3 950	2 781	2 700	1 775	2 318	3 866	1 328	541	5 478	4 539	2 099	2 805	3 604	1 286	55 594
Lábbeligyártás	489	165	60	180	277	29	794	72	908	73	702	232	167	474	522	2 723	1 979	1 248	223	203	11 518
Bőr, szörme kikészítés	87	67	2	9	7	31	11	3	170	38	23	52	10		25	4	37	22	16	8	621
Összesen:	6 226	3 307	2 160	942	2 864	3 455	5 629	2 930	4 550	2 064	3 539	4 169	1 521	1 024	6 240	7 696	5 099	4 099	3 866	1 708	73 088

A ruházati- és bőriparban foglalkoztatottak megoszlása összevont alágazonként megyénként																						
	Budapest	Pest	Fejér	Komárom-Esztergom	Veszprém	Győr-Ménfőcsanak	Vas	Zala	Baranya	Somogy	Tolna	Borsod-Abaúj-Zemplén	Heves	Nógrád	Hajdú-Bihar	Szabolcs-Szatmár-Bereg	Jász-Nagykun-Szolnok	Bács-Kiskun	Békés	Csongrád	Összesen:	
	Bőruházat, szíjzart gyártása	10,4	4,1	1,3	1,3	1,2	0,9	16,3	1,4	14,4	3,3	9,3	0,4	0,3	0,2	4,0	8,0	18,4	0,5	0,4	3,9	100
Textilruházat gyártása	9,2	5,1	3,7	1,2	4,5	6,0	7,1	5,0	4,9	3,2	4,2	7,0	2,4	1,0	9,9	8,2	3,8	5,0	6,5	2,3	100	55 594
Lábbeligyártás	4,2	1,4	0,5	1,6	2,4	0,3	6,9	0,6	7,9	0,6	6,1	2,0	1,4	4,1	4,5	23,6	17,2	10,8	1,9	1,8	100	11 518
Bőr, szörme kikészítés	14,0	10,7	0,4	1,4	1,2	5,0	1,8	0,4	27,4	6,2	3,7	8,4	1,5		3,9	0,7	6,0	3,5	2,5	1,3	100	621
Összesen:	8,5	4,5	3,0	1,3	3,9	4,7	7,7	4,0	6,2	2,8	4,8	5,7	2,1	1,4	8,5	10,5	7,0	5,6	5,3	2,3	100	73 088

Összefoglalás, a munkakörök, szakmák jelene, jövője

- A ruha és cipőiparban az ágazat általános válságának következtében az ágazatra jellemző felsőfokú szellemi szakmák (pl. ruháipari mérnök) szinte teljesen eltűntek.
- Az ágazat szürkeköpenyeseit, középfokú végzettséggel rendelkező termelésirányítókat, technikusokat, gépbeállítókat a közepes és nagyvállalati méretkategóriába tartozó vállalkozásoknál találjuk.
- A technológiai fejlődés és az ágazatra jellemző alacsony bérszínvonal miatt a szakmunkások (szabászok, varrónők) leginkább a mikro és kisvállalkozásoknál állnak alkalmazásban. A szakképzettséggel rendelkezők jó eséllyel találnak jobban fizető állást szakmájukon kívül, mint tanult szakmájukban. Így például a varrónői munkakör versenytársa a kereskedelmi árufeltöltő, pénztáros stb.
- A szakképzett munkaerő elérhetetlensége következtében a foglalkoztatók a technológiát igazítják. A végtelenül leszorított bérek és a távol keleti gyártókkal versenyző normák miatt a bér munkát végző közepes és nagyvállalatok nem igénylik a szakképzett munkásokat. Termelésük nagyobb részét betanított munkásokkal végzik. *A komplex munkafolyamatokat olyan részegységekre, bontják, melyek el már semmilyen szakértelemre, szaktudásra nincs szükség.*
- Az ágazat jövedelmezően működő üzemeiben az alkalmazott technológiai fejlődés – más ágazatokhoz hasonlóan – az egyre nagyobb fokú gépesítés és automatizálás felé halad.
- A gépek és berendezések termelékenysége biztosítja a megtérülésüket – nem utolsó sorban azért, mert a működtető, kiszolgáló személyzet létszáma alacsony és szaktudásuk iránti előírások messze alulmúlják a korábbi gépsorokét. *A legmodernebb gépek esetén egyre elhanyagolhatóbb a szükséges szakértelem, a viszonylag egyszerű gépkezelésre szorítkozik a munkafolyamat humán része.* Ez teszi lehetővé a hatékony termelést, sőt, egyedül ezek a költséghatékony gépek képesek piacképes termelésre, miközben olyan, képzetlen, csak egyszerű gépkezelési ismeretekkel ellátott személyek működtethetik, akik munkabére rendkívül alacsony – éljenek azok Tolna megyében, Romániában, vagy Kínában. Magyarországon egyre nehezebb megtalálni a gépek kiszolgálását megfelelően alacsony bérért elvégezni hajlandó munkaerőt *A következő évek textilipari üzemei így fognak működni: Egy ipari park közepén egy óriási, steril könnyűszerkezetes épület, amiben a munkások mindössze gombokat nyomogatnak, s elég, ha a termelésirányító átlátja a gyártási folyamatot.*
- A könnyűiparban a külföldi bér munkát végző cégek a költségcsökkentés érdekében a foglalkozási struktúrát átalakító lépésekre kényszerülnek. A költségcsökkentés egy eleme az irodai, nem termelő munkakörök jelentős csökkentése. A középfokú, közgazdasági, ügyviteli feladatokat ellátó, szellemi foglalkozású munkaerőt jelentős mértékben leépítik –

a feladatok racionalizálása, átalakítása mellett. Ennek következtében a szellemi dolgozók esetén specializált ismeretek helyett az alapos számítógépes ismeretekre alapozott univerzális tudásra van szükség. Az irodai dolgozók felé megfogalmazódó követelmény, hogy a legtöbb felmerült feladatot a bérszámfejtéstől a könyvelésig és a vám-ügyekig azonos, vagy hasonló szoftveres környezetben el tudják látni. Nem elvárás a felsőfokú végzettség – de az megfigyelhető, hogy a szükséges képességekkel és tudásokkal rendelkezők egyre nagyobb része a főiskolát, egyetemet végzettek közül kerül ki.